

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

תוכן עניינים

- א. אילעא וטוביה קריביה דערבא הוה ... אי לית ליה ללוה לאו בתר ערבא אזיל מלוה
2.....
- ב. מי שנגמר דינו וברח ... כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידים אנו באיש פלוני
שנגמר דינו בב"ד של פלוני ופלוני עדיו הרי זה יהרג.....3
- ג. סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ
4.....
- ד. סנהדרין ההורגת אחד בשבוע נקראת חובלנית
5.....
- ה. ברח מארץ לחוצה לארץ אין סותרין את דינו מחוצה לארץ לארץ סותרין את דינו
מפני זכותה של ארץ ישראל.....5
- ו. בשעריך אתה מושב בתי דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ובחול אתה מושב
בכל פלך ופלך ואי אתה מושב בכל עיר ועיר.....6
- ז. במנאפים משיראו כמנאפים
8.....
- הרן עלך כיצד העדים.....9
- פרק שני אלו הן הגולין.....10
- א. אלו הן הגולין ההורג נפש בשגגה
10.....
- ב. היה מענל במעגילה ונפלה עליו ... היה יורד בסולם ונפל עליו והרגתו הרי זה גולה אבל
אם היה מושך במעגילה ... עולה בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה אינו גולה.....12
- ג. היה זה הכלל כל שבדרך ירידתו גולה ושלא בדרך ירידתו אינו גולה
13.....
- ד. פרט לאומר מותר ... פרט למתכוין להרוג את הבהמה והרג את האדם לכותי והרג
את ישראל לנפל והרג בן קיימא ... פרט לקרן זוית ... לשונא ... שדחפו בגופו.....13
- ה. להביא ירידה שהיא צורך עליה
14.....
- ו. בלא צדיה פרט למתכוין לצד זה והלכה לה לצד אחר
15.....

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

- ז. פרט למתכוין לזרוק שתיים וזרק ארבע 15
- ח. מה יער רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם אף כל רשות לניזק ולמזיק ליכנס 15
- ט. היה עולה בסולם ונשמט השליכה מתחתיו ונפלה והרגה ... כבר נגעת בירידה שהיא צורך עליה 16
- י. קצב שהיה מקצב ... לפניו חייב לאחריו פטור ... לאחריו חייב לפניו פטור ... כאן בירידה שלפניו ועליה שלאחריו כאן בעליה שלפניו וירידה שלאחריו כאן בירידה שלפניו ושל אחריו כאן בעליה שלפניו ושל אחריו 16
- יא. נשמט הברזל מקתו והרג ... גולה מן העץ המתבקע ... אינו גולה 17

דף ז.

א. אילעא ושנייה קריביה דערבא הוה ... אי לית ליה ללוה לאו בתר ערבא אזיל מלוה

עדים הקרובים¹ לערב אינם יכולים להעיד ללוה. ואפילו לטובתו אינם נאמנים², וכן עדים הקרובים למלוה פסולים לערב, וכל שכן שערב עצמו פסול להעיד ללוה³.

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ לג טז

² ועי' סמ"ע ושי"ך ומ"ז שם, ונראה שהוא פסול קורבה ולא משום נגיעה, ולא מהני סילוק הערב, ולפי"ז גם לטובת הלוה פסולים להעיד, וכתב בפעמו"ז בתיקון שטרות דה"ה עדים הקרובים למלוה פסולים לערב.

³ ובפת"ש סק"ט כתב בשם שו"ת נאות דשא בעדים החתומים על השטר והם עצמם ערבים, לא מהני עתה סילוק לפטור אותם מערבותם, דסילוק מהני רק מכאן ולהבא, וכיון שבשעה שחתמו פסולים היו, הרי השטר חספא בעלמא, ולא מיבעיא בערבות שלוף דו"ן דהוי כבע"ד עצמו ולא שייך בזה פטור, ואפילו ערבות סתם, הרי קיי"ל בסימן קכ"א סעיף ט שאין הלוה יכול לפטור את השליח משבועה כדי שיוכל להעיד, משום שיש לחוש דבההיא הנאה שפטרו משבועה הוא מעיד לו, ועוד דאפילו במקום דמהני סילוק בפסול נגיעה, צריכים להעיד לאחר הסילוק, ועוד כתב שאפילו נעשו ערבים לאחר שחתמו בשטר, אם הם עתה נוגעים פסולים להעיד, ועי' פת"ש סימן לו סק"א. בכנה"ג מסתפק בעדים הקרובים ללוה אם יכולים להעיד לערב לפטור או לחיוב, שלכאורה אפשר דמלוה בתר לוח אזיל וכשר, ומסיק דכיון שאינם נאמנים להעיד שפרע הערב למלוה כדי שלא יחזור על הלוה שפסולים לו, ה"נ אינם נאמנים להעיד לחיוב את הערב, שבעדותם מחייבים הלוה שהוא קרוב להם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדין היומי

מסכת מכות

ב. מי שנגמר דינו וברח ... כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידים אנו באיש פלוני שנגמר דינו בב"ד של פלוני ופלוני מעידים אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דין פלוני, ופלוני ופלוני עדין זה יהרג.

כבר התבאר במסכת גיטין דף כח: ובסנהדרין דף מה: שמי שנגמר דינו⁴ וברח ובא לבית דין אחר, אין סותרין את דינו אלא כל מקום שיעמדו שנים ויאמרו מעידים אנו את איש פלוני שנגמר דינו בבית דין פלוני, ופלוני ופלוני עדין זה יהרג.

במה דברים אמורים ברוצח, אבל שאר חייבי מיתות עד שיבואו עדין הראשונים ויעידו שנגמר דינו ויהרגוהו בידם, והוא שיעידו בבית דין של עשרים ושלשה⁵.

מי שעמד על נפשו⁶ ולא יכלו בית דין לאוסרו⁷ עד שימיתוהו במיתה שהוא חייב בה הורגין אותו עדין בכל מיתה שיכולין להמיתו בה מאחר שנגמר דינו ואין רשות לשאר העם להמיתו תחלה.

במה דברים אמורים בשאר מחוייבי מיתות בית דין חוץ מן הרוצח, אבל הורג נפש שנגמר דינו רודפין אחריו בכל דבר וביד כל אדם עד שממתין אותו⁸.

⁴ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק יג הלכה ז

⁵ ולענ"ד יתכן דרבינו כוון דבר גדול בזה, וזה דרבינו אויל בשיטת רב סעדיה גאון, דאע"פ דאין הנידון נהרג אלא בב"ד של כ"ג, דבעי ושפטו העדה והצילו העדה, בכ"ז אם קבלו עדותן ב"ד של ג' ואח"כ מוסרים מה ששמעו מפי העדים לחבריהם בב"ד של כ"ג, בזה לא הוי עד מפי עד, ודבריו הובאו בפירוש הרמב"ן לתורה בפסוק (דברים י"ז, ו') עפ"י שנים עדים או שלשה עדים יומת כו', וכן מראין דברי רש"י בסוף פ"ק דסנהדרין (י"ז ע"א ד"ה מפי) לזה חידש רבינו, דדוקא בכל מקום דהעדוהו אינו גמר דין, אבל כאן דהעדים מעידין דגברא נגמר דינו לקטלא, ומחוייב מיתה הוא, ואין לב"ד לעיין בהדין עצמו מאומה, רק בענין העדות, וזה הדין של הב"ד לקבל העדות, בזה גם קבלת העדות בעי שתהא בפני ב"ד של כ"ג, דהוי הקבלת עדות כגמר דין, וזה דייק רבינו, והוא שיעידו בב"ד של כ"ג על העדות. וזה חידוש דין גדול לא פשוט. אור שמח שם.

⁶ רמב"ם שם פרק יד הלכה ח

⁷ ויש לדקדק שתפס רבינו דין דנקטעה יד העדים נבי מי שעמד על נפשו דמשמע דאם לא עמד על נפשו חייב ולפום סוגיין משמע דשמואל סתם מיירי בין עמד על נפשו בין לא עמד. כס"מ שם

⁸ יש לתמוה על רבינו שכתב שגם בשאר מחוייבי מיתה ממיתין אותם בכל מיתה שיכולין ואין חילוק בין רוצח לשאר אלא אי בעינן יד העדים בראשונה אי לא דלדידיה מאי מקשה לשמואל מרוצח שאתה ממיתו

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדין היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

ג. סנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ

בזמן שדנין⁹ דיני נפשות בארץ ישראל דנין דיני נפשות בחוצה לארץ, והוא שיהיו הסנהדרין סמוכין בארץ כמו שיתבאר שהסנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ.

וכבר התבאר במסכת סנהדרין דף יד. שאין סומכין זקנים¹⁰ בחוצה לארץ ואף על פי שאלו הסומכין נסמכו בארץ ישראל, אפילו היו הסומכין בארץ והנסמך חוצה לארץ אין סומכין¹¹, ואין צריך לומר אם היו הסומכין בחוצה לארץ והנסמכין בארץ.

היו שניהם בארץ סומכין אותו אף על פי שאינו עם הסמוכים במקום אחד, אלא שולחין לו או כותבין לו שהוא סמוך ונותנין לו רשות לדון דיני קנסות הואיל ושניהם בארץ, וכל ארץ ישראל שהחזיקו בה עולי מצרים ראויה לסמיכה¹².

בכל מיתה שאתה יכול דהא בשאר מהוייבי מיתה הכי דינא אלא שיד עדים בראשונה בעינן וה"ה גבי רוצח ואפשר לומר דכי מקשה לשמואל לישנא דברייתא דייק דקאמר שאם אי אתה יכול להמיתו דמשמע דקאי לבית דין או לכל אחד מישראל דכל הקודם בו זכה דאי קאי לעדים שאם אינם יכולים להמיתו מיבעי ליה אלא משמע דלא בעינן יד עדים בראשונה וקשיא לשמואל אבל אה"נ דשאר חייבי מיתות נמי הוי דינא דמיתין אותו בכל מיתה אלא דבעינן יד עדים בראשונה ואין לי אלא מיתה הכתובה בו פירושו יד העדים בראשונה ושני ליה דשאני רוצח דכתיב ביה מות יומת לרבות אפי' דליכא יד עדים בראשונה. כס"מ שם

⁹ רמב"ם שם פרק יד הלכה יד

¹⁰ רמב"ם שם פרק ד הלכה ו

¹¹ ובתו"ח כ' נראה מעמא דמילתא לפי שהסמיכה נמשכת איש מפי איש עד מרע"ה שנתן הקדוש ברוך הוא את רוחו עליו והוא סמך את יהושע והזקנים ונתן מרוחו עליהם נמצא שכל סומך משפיע להנסמך קצת מרוח"ק שנמשך עליו מהשוי"ת ולהכי הדיינים הנסמכים נקראים אלהים לפי שקבלו השפעת הבאה מאת ה', לכן אין סמיכה בחו"ל שאין השכינה שורה על האדם בחו"ל כדפתח ר"א עליה דר"ה ראוי היה רבינו שתשרה עליו שכינה אלא שבכל גרמה לו וא"כ אין שפע רוה"ק רק על הנסמך בא"י

¹² עיין במפרשים שם שהביאו מקור לזה, אולם עיין באו"ש שכתב בזה פי' חדש וז"ל "פירושו אף ע"ג שלא החזיקו עולי בבל, ושם בטלה קדושת הארץ בבית שני, אעפ"י כן ראויה לסמיכה, וטעמו דחזינא לענין שישנו רוב הקהל בהוראה עפ"י ב"ד דאמרו בהוריות דף ג' (ע"א) הלכו אחרי רוב יושבי ארץ ישראל, ע"ז אמר ר"ל בירושלמי (פסחים פ"ז ה"ו) להוראה הלכו אחר ישיבת ארץ ישראל, ואח"ז אמר ריב"ל להוראה הלכו מלבוא חמת עד נחל מצרים, וזה דקמ"ל דרק הני דכבשו עולי מצרים, ואעפ"י שבטלה קדושתן, דמאמנון עד נחל מצרים לא כבשו עולי בבל, כמבואר בהלכות תרומות פרק א', חזינא דסמיכת ב"ד לא תליא רק במה שכבשו עולי מצרים, ומשו"ה לענין קרבן ג"כ תלוי בהן.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

אולם בית דין שנסמכו בארץ ישראל¹³ למרות שיצאו חוצה לארץ הרי הם דנים דיני קנסות בחוצה לארץ בדרך שדנים בארץ, שסנהדרין נוהגת בארץ ובחוצה לארץ והוא שיהיו סמוכים.

ד. סנהדרין ההורגת אחד בשבוע נקראת חובלנית

עוד התבאר שם דף מה: מו. שעריכין בית דין¹⁴ להתיישב בדיני נפשות ולהמתין ולא יאיצו, וכל בית דין שהרגו נפש בשבע שנים הרי אלו חבלנים, אף על פי כן אם אירע להם להרוג בכל יום ויום הורגין,

אבל אין דנין לעולם שנים ביום אחד אלא דנין זה היום והשני למחר, היו שניהם בעבירה אחת ומיתה אחת¹⁵, כגון נואף עם נואפת¹⁶ דנין שניהם ביום אחד.

לפיכך אם היה הנואף בועל בת כהן הואיל והוא בחנק והיא בשריפה אין הורגין שניהן ביום אחד.

ה. ברח מארץ לחוצה לארץ אין סותרין את דינו מחוצה לארץ לארץ סותרין את דינו מפני זכותה של ארץ ישראל

¹³ שם הלכה יב

¹⁴ רמב"ם שם פרק יד הלכה י

¹⁵ מלשון רבינו נראה שמפרש דלא כרש"י (סנהדרין מ"ו ע"א ד"ה אבל), וכוונתו דשנים שמחללין שבת אף ע"פ שמיתתן שוה אין זה בכלל עבירה אחת, דכל אחד מחלל שבת בפני עצמו, ודוקא בנואף שלא מצוי לעשות העבירה בלא הנואפת, או הנשכב וזכור וכיו"ב, ולכן א"ש מה דמביא מהא דתלה שמעון ב"ש שמונים נשים ביום אחד, שעשה שלא מן הדין, רק להוראת שעה שכולם מכשפים היו, ואין זה עבירה אחת, שאחת לא שייכא לחברתה, וכל אחת נהרגה על מה שכשפה, והוי שתי עבירות, אבל בעדים שהזומו, הלא אם הוכחש אחד מהן אפילו הן מאה בטלה עדות כולן מיקרי עבירה אחת, שמכללן נעשה עבירה אחת, ורש"י (שם) ותוס' (שם ד"ה שתי) הוצרכו לדהוק לפירושם משום דכשוף יש באוב ויש בהובר חבר יעו"ש

אבל זה הביא לרש"י לפרש בדרך אחר, ודוק:

¹⁶ דע דאפילו המקור עבירה אחת ומיתה אחת, מ"מ אם העבירות נפרדין כגון בכישוף שיש בהם כישוף ואוב וידעוני והובר חבר ועוד אין דנין ביום אחד כמבואר שם (מו א). וזה דבועל נשואה בת כהן אין מיתתן שוה שם (עו א) דהיא בשריפה ואין בועלה בשריפה ע"ש. ערוה"ש העתיד סנהדרין נט יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

מי שנגמר¹⁷ דינו בבית דין שהיה בחוצה לארץ, וברח לבית דין שבארץ ישראל סותרין את דינו על כל פנים, ואם היו אותן בית דין עצמן שנגמר דינו בפניהם אין סותרין את דינו אף על פי שגמרוהו בחוצה לארץ, והם עתה בארץ ישראל.

ו. בשעריך אתה מושב בתי דינים בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר ובחולות אתה מושב בכל פלך ופלך ואי אתה מושב בכל עיר ועיר

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף טז: ובדף נו. שדבר תורה מצוה עשה¹⁸ למנות בארץ ישראל בכל עיר ועיר, בכל מדינה ומדינה ובכל איזור ואיזור¹⁹,

¹⁷ רמב"ם שם פרק יג הלכה ה

¹⁸ רמב"ם שם פרק א הלכה א

¹⁹ ברמב"ם כתב בכל פלך ופלך ועיין לה"מ שהקשה שלא הזכיר כאן כלל בכל שבט ושבט ועיין במים חיים לפר"ח שכתב ו. ונראה לי שטעמו ז"ל משום דבתוספתא פ"ג דסנהדרין קתני לה בשם רשב"ג ומשמע דרבנן פליגי עליה וק"ל כוותיהו דרבים גינהו ודוק, אולם בלח"מ הוסיף להקשות יש תימה בדברי הרמב"ם דלקמן ברפ"ה כתב ואין עושין סנהדרי קמנה לכל שבט ושבט וכל עיר ועיר והוא כברייתא השנויה בספ"ק דסנהדרין ועוד קשה להנהו תרי ברייתות דאמרי מושיבין בכל פלך ופלך מאין יצא להם דבר זה בשלמא לברייתא השנויה בסוף פ"ק דסנהדרין ניהא דמפקא ליה מקרא דלשבטיך דהוא לכל שבט ושבט כמבואר שם ועוד קשה דלמה ליה ב"ד בכל פלך ופלך כיון דמושיבין בכל עיר ועיר הרי לכל פלך בתי דינים רבים דפלך קיבוץ עירות הוא ובשלמא לברייתא השנויה בסוף פ"ק דסנהדרין ניהא דאע"פ כשיש בתי דינים בכל עיר ועיר נמצא בתי דינים רבים לכל שבט ושבט הרי כבר תירצו שם התוס' פ"ק דסנהדרין קושיא זאת וכן הרמב"ן ז"ל בפירושו התורה דהוצרכו היכא דיש שני שבטים בעיר אחת דמושיבין שני בתי דינים אבל הכא גבי פלך ופלך ליכא לתרוצי הכי. ומיהו אם נאמר כמו שתירץ הרמב"ן בפירוש התורה בתירוץ הבי' לקושיא דשבט ושבט דיש בית דין אחר על השבט והוא ממונה על הכל כמבואר שם אתי שפיר הנזכר לתרין ג"כ הך קושיא דפלך ופלך אבל מ"מ יש תימה על רבינו שא"ב איך לא הזכיר לקמן כשהזכיר מניו הבתי דינים שיש בכל פלך ופלך בית דין אחר שהוא ממונה על כל הבתי דינים וכן בכל שבט אלא שסתם דבריו. ושמא יש לומר דסבירא ליה לרבינו דכיון דארץ ישראל נחלקה ליי"ב שבטים כל מלכות שבט אחד נקרא פלך ולפי זה שבט ושבט עם פלך ופלך חדא מילתא היא והשתא כל הברייתות שוות אלא האי תנא נקט לישנא דניהא ליה והאי תנא נקט לישנא דניהא ליה וזהו שכתב כאן רבינו פלך ופלך ובפרק ה' כתב שבט ושבט דכולהו חדא מילתא היא והשתא ניהא הכל. ומה שאמר רבינו מדינה ומדינה אף על פי שבברייתות אמרו בכל עיר ועיר כינה לעיר בשם מדינה ולא חש לזה מפני שסמך על מ"ש לקמן בכל עיר ועיר.

ובמרכה"מ תי' והנכון ככוונת רבנו דפי' מדינה עיר גדולה שיש בה מאה עשרים כדלקמן ה"ג ואילו סנהדרי קמנה שבעיר הגדולה יהיו שופטים בכל הפלך דהיינו המחוז השייך לעיר הראשית דנמצא אותן העירות קמנות שאין בהן סנהדרין כדלקמן ה"ד וזולת ביי"ד של שלשה כשיצטרפו לדון דיני נפשות יהיו כפופין להסנהדרין שבעיר הראשית שבפלך ההוא הנקרא מדינה ולקמן ה"ב גרסינן אלא בכל פלך וכנירסת הלח"מ ואפי' יש בפלך הרבה עירות גדולות סני בסנהדרין אחת באחת מערי הפלך. ומה שאמרו לכל שבט ושבט

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מכות

ובחויץ לארץ בכל פלך²⁰, שופטים, הם דיינים הקבועין בבית דין הממונים לדון בכל דבר הצריך משפט ובעלי דינים באים לפניהם, ושופטים הם אנשים הפועלים על פי הדינים, מבצעים את החלטותיהם ודואגים שאנשים יקיימו את הדינים המוטלים עליהם. השופטים גם מפקחים בשווקים על המחירים והמידות וכדומה. כאשר השופטים רואים עוול, הם מביאים את האדם האשם לבית הדין. וכל מעשיהם ע"פ הדינים וכל שיראו בו ערות דבר מביאים אותו לבית דין ודנין אותו כפי רשעו.

הדיינים צריכים להיות סמוכים, ובזה"ז שאין סמוכים בטלה מצוה של מנוי הדיינים, רק חז"ל מתקנות העולם תקנו שיהיו הדיינים אף שאינם סמוכים דנין בדברים השכיחים כמו הודאות והלואות למען לא יהיה ידי בעלי זרוע רמה.

אולם גם לנו יש חיוב למנות בא"י בכל עיר ועיר, ובחז"ל בכל פלך ופלך דיינים, דכל מה דתקנו רבנן כעין דאורייתא תקנו.

ונהגו²¹ קדמונינו ואנו אחריהם בזמן הזה למרות שאיננו סמוכים²² לדון כל הדינים המצויים בתורת שליחותיהם דקמאי משום תקון העולם²³, כדי שלא ילך כל אחד בשרירות לבו ויעשה הישר בעיניו לומר מי אדון ידון אותי ולא יוכל העולם להתקיים.

אבל מכל מקום כל דיין המתעסק בהם שכרו אתו ופעולתו לפניו אפילו בזמן הזה. לפיכך כל הקודם לדון ולשבר מלתעות רשעים להוציא בלעו וגזילתו מפיו, הרי זה זריז ונשכר כדי לנעול דלת בפני עושי עולה, ולפי דלא עבדינן שליחותיהו אלא משום תקון העולם, לא עבדינן שליחותיהו אלא בדברים המצויין תמיד ויש בהם ג"כ חסרון

ר"ל דלא מקרי פלך אלא עיירות שבתוך נחלת שבט אחד לפיכך עיר קמנה שאין בה סנהדרין אינה שייכת לסנהדרין שבעיר הסמוכה משבט אחר אלא סרה למשמעת סנהדרין שתוך עיר שבאותו שבט אף על פי שרחוקה יותר ממנה מעיר הסנהדרין של שבט אחר דאין פלך מב' שבטים אלא דכל מהו שתחת נחלת שבט אחד נקרא פלך ונתבארו דברי רבנו.

²⁰ פלך קיבוץ עיירות הוא. לח"מ שם

²¹ לשון הלבוש א א

²² ועיין בריב"ש ס"ס רע"א שכתב שם ענין הסמיכה שנוהגים אשכנזים. ומיהו פשיטא דאין סמיכה זו מהני בזמן הזה לענין דיני קנסות, רק לענין חליצה וגיטין, דאין סמיכה לענין דיני קנסות, וכמ"ש הרמב"ם פ"ד מהל' סנהדרין [הי"ד], ע"ש. ש"ך שם א ד

²³ הנה בהא דעבדינן שליחותיהו, משמע מהש"ס שהוא רק דרבנן, דקאמר [סנהדרין ג' ע"א] משום נעילת דלת. ולפעד"נ דבאמת הוא מדאורייתא, רק שנמסר לחכמים, ולא עשו אותנו לשלוחים רק במקום דאיכא נעילת דלת. תדע, דהא מקבלין גרים בזמן הזה מטעם דעבדינן שליחותיהו, וקידושיו קידושין ולא תפסי אה"כ קידושי שני, ואין כח ביד חכמים לעקור דבר תורה בקום ועשה. וכן מעשין אגישין, אף דגט מעושה על פי הדיוטות פסול מדאורייתא [גיטין פ"ח ע"ב]. ודוחק לומר דאפקעינהו רבנן לקידושין מיניה, דהו"ל לפרושי דהא נפקא מינה בזה לדינא. אמנם הרמב"ן [בחדושי יבמות מ"ו ע"ב ד"ה שמעת] והרשב"א [שם ד"ה דילמא] כתבו דהוא רק מדרבנן, ובגיטין הטעם, דאפקעינהו לקידושין. נתיב"מ א א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מכות

כיס, אבל דברים שאינם מצויין תמיד אף על פי שיש בהם חסרון כיס, או דברים שאין בהם חסרון כיס אף על פי שהן מצויין תמיד, אין לנו עסק עמהם ואין דנין אותם אם לא לצורך גדול ומגדר מילתא כפי ראות עיני חכמי הדור.

ז. במנאפים משיראו כמנאפים

כבר התבאר במסכת ב"מ דף צא. שהבא על אחת²⁴ מן העריות בין כדרכה בין שלא כדרכה²⁵, אפילו לא גמר ביאתו²⁶ כיון שהערה בה דהיינו שהכניס²⁷ העטרה²⁸, הייב עליה מיתה או כרת. ואין צריכין לראות כמכחול בשפופרת, כלומר הכנסת האברים זה לזה²⁹, אלא משיראו העדים אותם

²⁴ שו"ע ונו"כ אבהע"ז כ א

²⁵ ואם בא עליה בהפסק בגד כגון שכרך סמרטוט על אברו או שם גומי עליו עיין אוצר הפוסקים שם יא אות ג אריכות גדולה בזה ועיי"ש אות ז עד יא גם בענין אם נאסרת על בעלה ואם מותר בהורעה מלאכותית מערה או מנכרי ואין כאן מקום להאריך

²⁶ ואפילו לא הוציא זרע וכמ"ש"כ בטור שם

²⁷ ונראה דזה פשוט דצריך שיערה במקור ולדינא דלא מקרי הערה כי אם בהכנסת כל העטרה כולה לתוך הנקב שבתחתית השפיות ולא סגי בהכנסת העטרה אפילו כולה לתוך עומק שבין שתי שפיות אלא לתוך הנקב ממש". (גודע ביהודה תנינא אבהע"ז סי' כג)

²⁸ היינו שבראש הגיד אינו אלא בשר ולא גוף הגיד ולהכי אינו ביאה להתחייב עליו מיתה ועיין בב"ש שם ס"ק ג' שהביא דברי המ"ז שחילק בין ראש העטרה שפונה לצד הגוף לחלק העטרה הפונה למטה לצד הקרקע והב"ש עצמו חלק עליו ואכמ"ל ועכ"פ לענין מלקות דלא תקרבו חייב אף שלא הכניס דזה נחשב קריבה וכבא דרך אברים וכנ"ל ועיין בעצי ארזים ס"ק ב

²⁹ וכמו שפירש"י מכות דף ז ע"א "שפופרת קנה הלול שנותנין בו כחול לכחול עינים מכחול הוא קיסם דק שבו נוטלין הצבע מתוך הקנה".

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

דבוקים זה בזה כדרך המנאפים דהיינו ששוכבין זה על זה בקירוב בשר³⁰, נהרגים³¹ על זה והאשה נאסרת על בעלה.

הדרן עלך כיצד העדים

³⁰ כך פירש בשו"ת מהרש"ל סי' לג וכן בשו"ת הרמ"א סי' יב לאפוקי שוכבים זה לצד זה או שהם בכנדיהם שאז אינם נהרגים ומעם הדבר עיין בנודע ביהודה שם סי' יא שכתב ע"פ הרמב"ם בפ"ו מהל' א"ב הל' י"ט "וז"ל אין העדים נזקקין לראות המנאפים כמכחול בשפופרת אלא משיראו אותם דבוקין זה על זה כדרך כל הבעלין נהרגין בראיה זו ואין אומרים שמא לא הערה מפני שחזקת צורה זו שהערה עכ"ל. הנה למדנו מדברי רבינו הגדול הרמב"ם ז"ל שנתן מעם למה סגי אם רואין כדרך המנאפים הואיל ואיכא חזקה שאם שוכבין זה על זה בקירוב בשר בודאי הערה ולכך נהרגין". אמנם בקירוב בשר הביא מחלוקת ראשונים וז"ל "אבל צריכין אנו לעיין מהו כדרך המנאפים, רש"י במכות שם פירש משינהגו עסקי ניאוף ששוכבים בקירוב בשר ונוהגים בדרך תשמיש עכ"ל רש"י. ומדסיים ונוהגים בדרך תשמיש מכלל ששכיבה עליה בקירוב בשר לחוד לא סגי עד שיראו שנוהגים בדרך תשמיש. ולדעתי כוונת רש"י בזה שהוא מתנענע עליה ועוסק בדישה כדרך המנאפים אבל אם ראו רק שוכב עליה בקירוב בשר ואפילו רגליו בין רגליה אכתי אין זה ראייה שכבר הכניס המכחול אלא רק ראייה שמכין עצמו לדבר זה ורצונו לעשות כן ואכתי אולי הישב לעשות ולא עשה מעשה ואולי נתחרט ונפלה אימת העבירה עליו, אלא בעינן לראות שארי עסקי תנועה הרגיל בשעת תשמיש שאין צריך הסתכלות כל כך. אכן בשיטה מקובצת שם כתב בשם הר"ר יהונתן משיראו כדרך המנאפים כלומר שיעמוד האיש על כריסה של אשה אע"פ שאין העדים רואים אם מערה בערותה אם לאו שכיון שכל כך פרץ פרצה כזו על אשת חבירו אי אפשר שלא גמר תאותו עכ"ל. ומדבריו משמע דלא כמו שכתבתי ואעפ"כ ממשמעות דברי רש"י אינני זו שכוונתו כמושכתבת" אמנם עיין באחרונים שהקשו עליו מהא דחייב בהעראה והתחלת העראה היא בלא תנועה. וא"כ מספיק קירוב בשר לחוד בלא תנועה ³¹ והבא על המתה פטור אבל על הטריפה ואפילו ודאי הולכת למות חייב (טור שם)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

פרק שני אלו הן הגולין

א. אלו הן הגולין ההורג נפש בשגגה

כל ההורג נפש בשגגה גולה לערי מקלט, ומצות עשה היא זו על בית דין להגלותו³². שנאמר (במדבר לה פסוק כה) וישב בָּהָּ עד מות הכֹּהֵן הַגָּדֹל, ואף ההורג הוא בכלל מצות עשה זו³³.

חיוב הגלות עיקרו הצלה מגואל הדם כמש"כ בתורה. אמנם הוא גם כפרה על הטא הרוצה³⁴ שהרי אפילו ההורג עבד כנעני שאין לו יורשים וגואל דם, חייב בגלות, ונלמד בספרי³⁵. וכ"כ מי שמת קודם שגלה, מוליכים עצמותיו לשם³⁶. כפרה זו אינה אלא תלייה מן היסורים, וכפרה מוחלטת יש לו כשימות הכהן הגדול³⁷. ויש ראשונים שהוכיחו שגלות אינה כפרה ממש³⁸. וביארו דהוי עונש בית דין כמלקות ונפשות. וכן הא דהיוצא מעיר המקלט נהרג ע"י גוה"ד הוי מדין הגלות, ולא מדין רציחתו³⁹.

וכבר התבאר במסכת כתובות דף לז: שמהנאמר (שם פסוק לא) וְלֹא תִקְחוּ כֶּפֶר לְנַפְשׁ רֵצַח אֲשֶׁר הוּא רָשָׁע לְמוֹת פִּי מוֹת יוֹמָת הוּזָהְרוּ⁴⁰ בזה בית דין

³² רמב"ם רוצח פ"ה ה"א.

³³ הינוך מצווה תי.

³⁴ מכות ב ע"ב כי היכי דליהוי להו כפרה ותוס' וריטב"א. ומכות ח ע"ב ניתנה לכפרה ורש"י שם. וכתובות לז ע"ב שניתנה שגנתו לכפרה ורש"י שם.

³⁵ (דברים י"ט ה-ו).

³⁶ מכות יא ע"ב, רמב"ם רוצח פ"ז ה"ג, אור שמח פ"ו הי"ב, אמבואה דספרי על ספרי זוטא מסעי אות מזו.

³⁷ תוס' שם יא ע"ב ד"ה מידי ובריטב"א שם, וכביאור הערוך לנר שם. ועיין הר צבי מכות יא ע"ב.

³⁸ ריטב"א מכות ב ע"ב ד"ה תנו רבנן בשם התוס' והרמב"ן.

³⁹ שיעורי ר' שמואל רוזבסקי עמ' נ"ד, ע"ז. וצ"ע שהמהרש"א מכות י ע"ב כתב שכשאין חשש שיהרגנו

גוה"ד אין חובת גלות..

⁴⁰ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א הלכה ד, ובסה"מ ל"ת רצה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

שלא ליקח כופר, כלומר פדיון⁴¹ מן הרוצח⁴² לפדות נפשו שלא יומת, ואפילו נתן כל ממון שבעולם. ואין לוקים על לאו זה⁴³.

עוד נאמר שם (פסוק לב) וְלֹא תִקְחוּ כֹפֶר לְנוֹס אֶל עִיר מִקְלָטוֹ לְשׁוֹב לְשֶׁבֶת בְּאֶרֶץ עַד מוֹת הַכֹּהֵן. הוזהרו בזה בית דין⁴⁴ שלא ליקח כופר כלומר פדיון⁴⁵ מן הרוצח בשגגה לפדות נפשו כדי לישב בעירו, ולא ילך לעיר מקלטו, ואפילו נתן כל ממון שבעולם. ואין לוקים על לאו זה⁴⁶. ודינו ככל דיני איסור כופר ברוצח במזיד.

ולא היה הצורך לומר שלא ניקח כופר שלא ינוס שם כלל, כי כל הורג נפש בשגגה מתחלה יפחד מגואל הדם שלא ימיתהו בחום לבבו, או שיחשוד אותו במזיד ולא ידבר בכופר שלא ינוס שם. אלא עיקר הוזהרתו אחרי נוסו, ידבר בכופר שישוב אל ארצו ולא יתעכב שם כל ימי הכהן ואחרי שיברח ויעמוד לפני העדה למשפט ופטרו אותו לא יפחד, ואז ירצה לשוב אל ביתו קודם הזמן, ועל כן הוזהרנו הכתוב מזה⁴⁷.

אפילו רצה⁴⁸ גואל הדם לפטרו⁴⁹, אין לגואל הדם ליקח ממון מן הרוצח ולמחול עליו, שאין נפשו של זה הנהרג קנין גואל הדם, אלא קנין הקב"ה ואין לך דבר שהקפידה תורה עליו כשפיכות דמים שנאמר (שם פסוק לג) וְלֹא תִחַנְיפוּ אֶת הָאֶרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּהּ כִּי הָדָם הוּא יִחַנְיֶף אֶת הָאֶרֶץ וְלֹא תִחַנְיפוּ אֶת הָאֶרֶץ כִּי הָדָם הוּא יִחַנְיֶף אֶת הָאֶרֶץ.

ואפילו עשה תשובה, אין לבי"ד או לגואל הדם לקבל פדיון נפשו⁵⁰.

ונוהגת בזמן הבית, שעכשיו בזמן הזה אין לנו עסק בדיני נפשות⁵¹.

⁴¹ לשון החינוך תי"ב

⁴² "פירוש דהוה ס"ד למפטריה כדי לקיים נפש מישראל ויש לפרש דקא ס"ד דקרא אתא למעוטי דעל הרציחה לחוד לא תשקול מיניה ממוןא מלבד שנהרגנו דחמירא טובא הריגת נפש דלא סגי ליה להתכפר אלא בנפשו ובממונו והיינו דכתיב לא תקחו כופר דומיא דמאי דכתיב גבי שור שהרג את הנפש ואם כופר יושת עליו ומסיים קרא כי מות יומת פירוש דיו מיתתו ולא תענישנו עוד". שיטה מקובצת כתובות דף ל"ז ב'

⁴³ ופשוט דהוי לאו שבממון דניתן לתשלומים ואין לוקים. ונראה דהוי כמו שוחד וריבית שאינו חייב להחזירו רק כשתבעו כיון דנתן ברצון, מנ"ח תיב

⁴⁴ רמב"ם רוצח פ"ה ה"א

⁴⁵ לשון החינוך תי"ב

⁴⁶ ופשוט דהוי לאו שבממון דניתן לתשלומים ואין לוקים. ונראה דהוי כמו שוחד וריבית שאינו חייב להחזירו רק כשתבעו כיון דנתן ברצון, מנ"ח תיב

⁴⁷ רמב"ן עה"ת שם

⁴⁸ שם ברמב"ם פ"א ה"ד

⁴⁹ אע"ג שזה נאמר על הורג במזיד כבר כתב במנ"ח הכא [מצוה תי"ג] "וכל מצוה זו כמצוה הקודמת". וכסוגיין.

⁵⁰ חידושי דינין והלכות למהר"י ווייל סימן ס"א

⁵¹ חינוך מצוה תיב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

איסור זה נוהג בכל אחד מישראל⁵² ואפי' בנקבות שאינם שייכות לדין, וכגון שאם יבוא ביד אשה ענין שישאלו ממנה להציל נפש רוצח בשביל ממון, או ברוצח בשוגג להחזירו מגלותו או להצילו שלא יגלה בשביל ממון ובידה להצילו, שהיא מוזהרת משום לאו זה שלא ליקח ממון להצילו⁵³.

אם לקחו כופר כדי להציל הרוצח צריך להחזירו אם תובע ממנו⁵⁴.

ב. היה מעגל במעגילה ונפלה עליו ... היה יורד בסולם ונפל עליו והרגתו הרי זה גולה אבל אם היה מושך במעגילה ... עולה בסולם ונפל עליו והרגו הרי זה אינו גולה

שלשה⁵⁵ הם ההורגים בלא כוונה, יש הורג בשגגה והעלמה גמורה וזהו שנאמר (שמות כא פסוק יג) וְאִשָּׁר לֹא צָדָה וְדִינּוֹ שִׁיגְלָה לְעָרֵי מִקְלַט וַיִּנְצַל.

ויש הורג בשגגה⁵⁶ ותהיה השגגה קרובה לאונס והוא שיארע במיתת זה מאורע פלא שאינו מצוי ברוב מאורעות בני אדם ודינו שהוא פטור מן הגלות ואם הרגו גואל הדם נהרג עליו.

ויש הורג⁵⁷ בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון והוא שיהיה בדבר כמו פשיעה או שהיה לו להזהר ולא נזהר, ודינו שאינו גולה, מפני שעונו חמור אין גלות מכפרת לו ואין ערי מקלט קולטות אותו שאינן קולטות אלא המחוייב גלות בלבד. לפיכך אם מצאו גואל הדם בכל מקום והרגו פטור.

מי שהיה דולה⁵⁸ את החבית להעלותה לגג ונפסק החבל ונפלה על חבירו והרגתהו, או שהיה עולה בסולם ונפל על חבירו והרגו פטור מן הגלות, שזה כמו אנוס הוא שאין זה דבר הקרוב להיות ברוב העתים אלא כמו פלא הוא.

⁵² ובר"מ כאן מבואר, ומוזהרין בית דין שלא יקחו כופר, ואורחא דמילתא נקיט שעל פי הרוב בידם הוא הדבר הזה, אבל מודה שכל אחד מוזהר כדברי הרב המחבר, וזה פשוט מנ"ח שם

⁵³ שם

⁵⁴ מנ"ח שם וכחו"מ סי' ט' סעי' א' גבי שוחר

⁵⁵ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרקו הלכה א ב

⁵⁶ שם הלכה ג

⁵⁷ שם הלכה ד

⁵⁸ רמב"ם שם הלכה יב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת מכות

אבל אם היה משלשל את החבית ונפלה⁵⁹ על חבירו והרגתהו, היה יורד בסולם ונפל על חבירו והרגו, היה מעגל במעגלה כלומר מחליק בחתיכת עץ של טייחים או אבן חלקה עגולה שמעגלין אותה על גבי הסיד או הטיט שבעלייה להשוות הסדקים ונפלה על חבירו והרגתהו, גולה, שנאמר (שם פסוק כג) וַיִּפֹּל עָלָיו וַיָּמָת, עד שיפול דרך נפילה, שהרי דרך נפילה מצוי⁶⁰ ברוב העתים להזיק ודבר קרוב הוא להיות שהרי טבע הכבד לירד למטה במהרה והואיל ולא זירו עצמו ותיקן מעשיו יפה בשעת ירידה יגלה, וכן כל כיוצא בזה.

דף ז:

ג. היה זה הכלל כל שבדרך ירידתו גולה ושלא בדרך ירידתו אינו גולה

זה הכלל⁶¹ כל שבדרך ירידתו גולה שלא בדרך ירידתו אינו גולה.

ד. פרט לאומר מותר ... פרט למתכוין להרוג את הבהמה
והרג את האדם לכותי והרג את ישראל לנפול והרג בן
קיימא ... פרט לקרן זוית ... לשונא ... שדחפו בגופו

⁵⁹ קצת קשה אמאי לא קאמר ונפסק החבל ונפל עליו. כדקתני בסיפא ונראה לומר דנפל [פי] שנשמט מידו. ולכך לא ר"ל נפסק. דא"כ לא אתיין כר' דאמר לקמן נפסק אינו גולה. תויו"ט במשנה רעשפרקין
⁶⁰ בכסף משנה שם כתב ורבינו ברוחב שכלו נתן טעם לדבר. אולם עיין או"ש שם כתב שבאמת הוא מחלוקת גדולה בנמרא בין רב חסדא לרבא, ורבינו פסק כרבא בדף ט'. וכן פסק רבינו גם באומר מותר כרבא לעיל פרק ה' (ה"ד) ובפרקין הלכה י', ולזה כוון רבינו בנועם לשונו, ולא משכלו לבדו הוציא כן, ובאמת יפלא קצת סברת רב חסדא, ואולי סובר דדרך ירידה, כיון דטבע הכבד לירד למטה במהרה וכיו"ב, ודבר מצוי הוא, לכן הנהרג פשע בנפשו, דה"ל לאזדהורי, אבל דרך עליה לא היה צריך הנהרג לשמור את עצמו.
⁶¹ שם הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

השונא שהרג⁶² בשגגה אינו נקלט שני (שם) והוא לא אויב לו, חזקתו שהוא קרוב למזיד, ואי זהו שונא זה שלא דבר עמו שלשה ימים מפני האיבה. כמו שהתבאר במסכת סנהדרין כז:.

וכן אם נכנס לקרן זוית והמיתו שם בשגגה, כגון שהיה⁶³ זה יוצא ממבוי זה ונכנס לזה לפנות לימין או לשמאל וסכיניו בידו וזה בא כנגדו בקרן זוית ולא ראהו והרגו. אינו גולה⁶⁴. לפי שהנכנס ונהרג ממנו לא היה לו להזהר, והממית לא היה לו ליכנס בכלי זיין בקרן זוית⁶⁵.

או שדחפו בגופו⁶⁶, או שנתכוון לזרוק שתיים וזרק ארבע, או שעלה על דעתו שמותר להרוג, או שנתכוון להרוג את זה והרג את זה, אפילו נתכוון להרוג גוי או בהמה ונמצא ישראל, הרי כל אלו קרובין למזיד ואינן נקלטין.

ה. להביא ירידה שהיא צורך עליה

⁶² שם הלכה י

⁶³ רש"י בסוגיין

⁶⁴ כתב המניח [מהר"ם פאדווא] צ"ע על מאי דאיתא בברייתא פרט לקרן זוית דבר"פ המניח גבי נזיקין משמע דקרן זוית פטור משום דאנוס הוא ורש"י פירש שם (דף כ"ז:) דנכנס ממבוי למבוי והחזיר פניו ולא ראהו וכענין זה פירש הא דפ' הגולין ורבינו פירש משום דקרוב למזיד הוא ואולי דדעת רבינו משום דדבר הלמד מעניינו הוא בלא איבה הסמוך לו שהוא פרט לשונא דטעמו משום דקרוב למזיד לכן דחק עצמו לפרש גם קרן זוית זה ולא רצה לפרשו כההיא דפרק המניח עכ"ל. כסף משנה אך עיין או"ש שכתב בהמניח (ב"ק כ"ז ע"ב) הרי בעל הכר לא הניח כדו ברשות, ואי משום דאיך בעי לאודהורי ביה שלא לשבר את הכר, אמרינן דבקרן זוית אין לו לחשוב שבעל הכר הניח את כדו שלא ברשות, לכן פטור השובר, והוי כמו דאמרו למסקנא (שם) שאין דרכן של בני אדם להסתכל בדרכים, אטו אם ימית בכלי ברזל את חבירו דרך הילוכו בדרך יהיה נחשב לאנוס, נמצא דאדרבא מה דאמרו שם בהמניח דהמשבר פטור, דאיך לא הוי עביד ברשות, ואיהו היה מהלך כדרכו, מטעם זה כאן חייב, דאיך לא הוי ליה לאודהורי ביה, ואיך כי נכנס בכלי זיין לא היה לו רשות.

⁶⁵ או"ש שם

⁶⁶ ויש לתמוה על מ"ש רבינו שאם דחפו בגופו אינו גולה דהא משמע בברייתא שכתבתי דגולה ואפשר לומר שרבינו מפרש דפרט דקתני ברישא קאי נמי אסיפא והוי כאילו אמר הדפו פרט לדחפו בגופו כלומר דהדפו משמע שהדפו במתכוין פרט לדחפו בגופו שלא במתכוין. כסף משנה שם.

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

מה שהתבאר⁶⁷ שכל שבדרך ירידתו גולה שלא בדרך ירידתו אינו גולה, אפילו בירידה שהיא צורך עלייה אינו גולה⁶⁸. וי"א⁶⁹ שגולה.

ו. בלא צדיה פרט למתכוין לצד זה והלכה לה לצד אחר

המתכוין⁷⁰ לזרוק בצד זה והלכה לה בצד אחר פטור מן הגלות מפני שהוא קרוב לאונס

ז. פרט למתכוין לזרוק שתיים וזרק ארבע

כבר התבאר במסכת ב"ק דף כו: שנתכוון לזרוק⁷¹ שתיים וזרק ארבע⁷², הרי הרי זה קרוב למזיד ואינו נקלט ואינו גולה.

ח. מה יער רשות לניזק ולמזיק ליכנס לשם אף כל רשות לניזק ולמזיק ליכנס

הנכנס לחצר בעל הבית⁷³ שלא ברשות והרגו בעל הבית בשגגה פטור מן הגלות, שנ' (דברים יט פסוק ה) וְאֲשֶׁר יָבֵא אֶת רֵעֵהוּ בַיַּעַר, מה יער שיש רשות לנהרג להכנס לשם אף כל כיוצא בו.

⁶⁷ רמב"ם שם הלכה יג

⁶⁸ ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש דלפיטורא מייתי לה ומ"מ צריך ליישב לדעת רבינו הא שכתבתי בסמוך תני חדא לפניו הייב לאחריו פטור ותניא אידך וכו' עד כאן בעליה שלפניו ושלאחריו היאך יתפרש לדעתו וצ"ע. כסף משנה שם

⁶⁹ רש"י בסוגיא

⁷⁰ שם הלכה יד

⁷¹ רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ו הלכה י

⁷² שש"ט דה"ה נתכוון לזרוק ארבע וזרק שמונה דתרוייהו ממעט הש"ס סו"פ כיצד הרגל מדכתיב אשר לא צדה וזה הוי רבותא אף על גב דתוך ארבע הכח מועט ומן ארבע ואילך נמי הכח מתמעט כמ"ש רבנו פ"ג מהל' רוצח ה"ב עיין שם. מרכבה"מ שם.

⁷³ שם הלכה יא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

לפיכך הנכנס לחנות הנגר שלא ברשות ונתזה בקעת וטפחה לו על פניו ומת פטור מגולות⁷⁴, כמו שהתבאר במסכת ב"ק דף לב. ואם נכנס ברשות הרי זה גולה.

ט. היה עולה בסולם ונשמט השליכה מתחתיו ונפלה והרגה ... כבר נגעת בירידה שהיא צורך עליה

היה עולה⁷⁵ בסולם ונשמטה שליכה מתחת רגלו⁷⁶ ונפלה והמיתה פטור מן הגלות, מפני שהוא קרוב לאונס. וי"א⁷⁷ שחייב, אם היתה השליכה מתולעת או שלא היתה מהודקת.

י. קצב שהיה מקצב ... לפניו חייב לאחריו פטור ... לאחריו חייב לפניו פטור ... כאן בירידה שלפניו ועליה שלאחריו כאן בעליה שלפניו וירידה שלאחריו כאן בירידה שלפניו ושלאחריו

קצב שהיה⁷⁸ מקצב והגביה ידו בקופיץ לאחוריו והחזירו לשבר העצם כדרך שהקצבים עושין, כל שימות בהולכה שהיא הגבהה מלפניו וירידה מאחוריו

⁷⁴ כתב הכסף משנה ז"ל, דרבינו פסק כמאן דמתני לה ארישא וכו' ע"כ, וכן פסק בפרק א' דחובל ומזיק דין י"ז, וכן כתב הרב המגיד ז"ל שם, והקושי מבואר, דא"כ אמאי לא הזכיר רבינו דין הברייתא שאמרו שם להך לישנא, הנכנס לחנותו של נפח וניתזו ניצוצות וכו', פטור ואפילו נכנס ברשות, ואוקמוה בשוליא דנפחי ובשרבו מסרהב בו לצאת וכו', וכן הקשה הרב לחם משנה ז"ל שם, ולא תירץ כלום, ולענין יש לומר חדא מתרתי, או דרבינו מפרש דחנותו של נפח שאני דהזיקו מצוי טפי מנגר כאשר הוא מבואר לעין, והתרצן לפי שיטתו השיבו בשוליא דנפחי וכו', או דרבינו דחאה מהלכה מפני שפסק כאידך ברייתא דמכות דדריש קרא דאם כפתע וכו', דמשמע מינה דבקרוב למזיד אינו גולה, וכיון שכן לית הלכתא כהך ברייתא דנפח קרוב למזיד הוא אף אם נכנס ברשות, דעכ"פ הוי ליה לעיוני. מעשה רקח שם, ועיין לח"מ ומרכה"מ הלכות חובל ומזיק פרק א הלכה יז

⁷⁵ שם הלכה יד ורבינו לשיטתו שירידה לצורך עלייה פטור מן הגלות
⁷⁶ לפטורא לדעת הרמב"ם ז"ל כיצד היה עולה בסולם ונשמטה שליכה מתחת רגליו ונפלה והמיתה פטור מן הגלות שעסיקתו לעלות חשבינן לה דרך עליה והשליכה שנפלה מפני שהיה דוחקה הוי ירידה שהיא לצורך עלי' ופטור עליה. מלאכת שלמה במשנה שם

⁷⁷ רש"י לשיטתו שירידה לצורך עלייה חייב גלות וכפי שביא בלקוטי הלכות כאן ה.
⁷⁸ שם הלכה יג

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת מכות

אינו גולה עליו וכל שימות בהחזרה שהיא עלייה מאחוריו וירידה מלפניו גולה.

יא. נשמט הברזל מקתו והרג ... גולה מן העץ המתבקע ... אינו גולה

נשמט הברזל⁷⁹ מקתו והרג הרי זה גולה, נשמט הברזל מן העץ המתבקע אינו גולה, מפני שאין זה מכחו אלא מכח כחו ונמצא כמו אונס⁸⁰, וכן הזורק אבן לתמר להפיל תמרים ונפלו מן התמרים על תינוק והרגוהו פטור מפני שהן באין מכח כחו, וכן כל כיוצא בזה משאר הסיבות.

⁷⁹ שם הלכה טו

⁸⁰ מבואר הדבר דרבינו פסק כחכמים דמתניתין, ולדידהו מן העץ המתבקע הוי כח כחו, אכן קשה כי קאמר תלמודא מהו דתימא ככח כחו דמי קמשמע לן, וכתבו התוס' ולא דמי לעץ המתבקע, דהתם נגע במה שבידו בשעת התזת העץ אבל הכא שכבר יצא מידו בשעת התזת תמרים דמי שפיר לכה כחו, אימא לא ליחייב קמשמע לן ע"כ, ודבריהם נכונים ע"פ פירוש רש"י ז"ל, שפירש דעץ המתבקע דיצא קיסם וניתז למרחוק, אבל לפירוש רבינו דנשמט הברזל מן העץ, א"כ היינו שדא פיסא לדיקלא ואתר תמרי, והיכי אמרו מהו דתימא וכו', וכן הקשה בספר שמע שלמה ז"ל ולא תירץ כלום, ולענ"ד נראה דאין בוונת רבינו בנשמט הברזל דהיינו הברזל התקוע ודבק בעץ שבידו, אלא הכוונה היא על הברזל האחר שתקע בעץ, כי כן דרך המבקע עצים לתחוב בעץ התיכת ברזל וראשה חד (שקורין איסקרפילו ובלשון ערבי מונקאר), ולהכות בגרון שבידו על אותו ברזל כדי שיבקע העץ על ידו, דהשתא נמצא דבשעה שנשל נגע במה שבידו בשעת התזת העץ כדברי התוס' ז"ל, ואף שתיבת גרון הוא החותך מכל מקום הדרך הוא שמצד אחד הוא חד וחותר, ומהצד האחר הוא עב וגם להכות בו כפי הצורך לביקוע העץ, ודוק כי נראה נכון. מעשה רקח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

